

Fordítógéppel Timest is olvashatunk

A szótárkiadást változatlanul a könyvpiac uralja

Hiába nő a digitális, világhálón elérhető szótárak, fordítók „intelligenciája”, és hiába kedveli őket a közönség, komoly üzleti hasznot változatlanul a papírra nyomtatott szótáraktól várhatnak a kiadók Magyarországon.

Varsányi Gyula

Hogy mennyire kedveltek az interneten használható szótárak, arra jó példa a vezető hírportál, az origo gyakorlata. Az MTA Sztaki által árult szótárakat tették ki honlapjukra angol, német, francia, olasz, holland és lengyel nyelven. Naponta 90 ezren, havonta 530 ezren kattintanak rájuk: 450-460 ezren az angolra, 120 ezren a németre, 30-30 ezren a franciára és az olaszra, 8 ezren a hollandra, és 5 ezren a lengyelre.

Weyer Balázs főszerkesztő szerint az origo szótárhasználói között a lakossági aránynál jóval többen vannak a 30 év alattiak, a nyelvet már valamilyen fokon beszélők, és mintegy 10 százalékkal többen a budapestiek. Arra a kérdésre, vajon miért tették föl ezeket az ingyenes szótárakat az amúgy is másfél millió látogatót regisztráló origóra, a főszerkesztő megjegyzi: közvetlen üzleti hasznot nem húznak belőle, viszont a portál presztízsét növeli ez a „közszolgálat”. Más szótárkínáló portálnál valószínűleg hasonló választ kaptunk volna.

A digitális szótárak megjelenítése a kiadóknak sem igazán üzlet. Az anyanyelv-művelésben élen járó Tinta Könyvkiadó például a latin-magyar és az idegen szavak szótárát is kitette a világhálóra. Az előbbi sokkal többet nyújt a hagyományos papír szótárnál, mert a ragozott alakú latin szavakról megmondja, milyen nemből, számban, esetben állnak, és persze lefordítja őket. Kiss Gábor kiadóvezetőtől tudjuk,

A digitális szótár könnyebben kezelhető, de az üzlet egyelőre a papírban van. Fotó: Szabó Bernadett

az idegen szavak közül mostanában a következőket kérdik leggyakrabban: konvergencia, releváns, innováció, kompetencia. Szótárak a közeljövőben kiegészül az entitás, inter, posztgraduális, proaktív, lúzer, populista szavak magyarázatával. Viszont ezeket a komoly tökebefektetéssel kifejlesztett műveket csak nyomtatva tudják eladni.

– A kilencvenes évek elején jelentkező szótár-CD-k viszonylag hamar megbuktak a hazai piacon, mert azonnal le-másolták őket – mondja Bucsai Szabó Zsolt, az Akadémiai Kiadó (AK) vezetője. A kiadó ma

már főként papír szótárai mellékleteként jelentet meg CD-t. Egyebekben üzleti együttműködésre lépett a MorphoLogic nevű, nemzetközi hírű, digitális nyelvtechnikai eszközöket gyártó céggel, amelynek helyesírási szoftverét alkalmazza a Microsoft szövegszerkesztője és a magyar Office is. Bucsai Szabó is úgy véli, a szótárkiadás az óriási léptekkel haladó informatikai fejlődés ellenére döntően még mindig a könyvpiactól függ. A világháló legfeljebb szűkebb területeken kínál üzleti lehetőségeket, mert a használók általában ingyen szeretnek mindenhez hozzájutni. Az AK számára a hazai egyetemek közötti intranet nyújt lehetőséget, amelyen tudományos folyóiratokat, lexikonokat, szótárakat szolgáltatnak.

A MorphoLogic viszont „hozott anyagból” – például az AK szótárait fölhasználva – fejleszt piacképes szolgáltatásait (a bevételt megosztja a kiadóval). Ezek az elválasztás

vagy a szinonimakeresés mellett segítenek a fordításban is. Mi több, a cég szoftvere mondatfordításra, világhálós szöveg magyarázásra is vállalkozik. Segítségével bárki olvashatja akár a The Timest többkevesebb sikerrel. Az interneten elérhető ingyenes webfordítójukat, (www.webforditas.hu) naponta 25-28 ezren veszik igénybe. Prószék Gábor, a cég vezetője – az MTA szótári bizottságának elnöke – úgy véli, a számítógép-fordító soha nem fog tökéletes munkát végezni, de nem is ez a cél. A felhasználók többségének csupán arra van szüksége, hogy megértse, miről szól a szöveg.

– Az információ mennyisége elérte azt a határt, amikor az ember már csak géppel találja meg, amit keres – magyarázza a kutató. A fejlesztés új útja ezért a keresőprogram tökéletesítése: a szoftver ne csak a szavak alakját ismerje föl, hanem a szöveg tartalmát is. Ez nagy lépés előre.

A fejlesztés új útja a keresőprogram tökéletesítése: a szoftver ne csak a szavak alakját ismerje föl, hanem a szöveg tartalmát is. Ez nagy lépés előre.